

A Patronázs műhelyéből

I.

Bevezetés

Nehéz a szociális munkás működéséről beszélnie annak, akit első-sorban kötelez a diszkréció. A reászorultak ügyét nem viheti ember-társai közé vagy legalább is meggondoltan és legfeljebb oda, ahonnan *megértést vár és segítséget remél*. A szociális munkás, ha reátermett-sége megvan, magára vállalja a bajbajutottnak minden ügyét-baját, de nem úgy, hogy annak életöztönét gyengítse vagy akaratát megbénítsa.

A szociális műhely csak úgy tudja teljesíteni szabad akaratból vál-lalt kötelességét, ha munkásai harmonikusan együtt dolgoznak, elismer-rik egymás teljesítő-képességét és kölcsönösen becsülik egymást és tisz-telik. Nem adnak helyet érzékenykedésnek, sértett hiúságnak, ha a felelős vezető azon fárad, hogy a megfelelő helyre a megfelelő személyi iparkodik beállítani. Nagy *tárgyilagosságot* követel ez a munka, aminek folyamán az is kialakulhat, hogy a *megbízást más veszi át* és a személy-csere nem vált ki elkedvetlenülést. A heti, pontosan betartott üléseken a munkatársak beszámolnak többrendbeli eljárásaikról, amikor bárme-lyikük hozzászólását tekintetbe vesszük. Ez az igazi demokratikus visel-kedés macával hozza az eredményt: békés, nyugalmas megértést és a munkának megfelelő emelkedettebb irányítást és keresztül vitelt.

Az Orsz. Izr. Patronázs Egyesület Női Bizottságának tagjai, mint a magyar kir. Igazságügyi Minisztérium *hivatalos közegei* kell, hogy bizonyos tulajdonságokkal bírjanak, amelyek nélkül nem igen használ-hatók a fiatalkorúak pártfogásánál, azok próbára bocsátásánál. Amel-lett, hogy *megjelenésükben szerényeknek és igényteleneknek* kell lenniök, mégis *tekintélyt és tiszteletet parancsolók* legyenek. Az érdeklődés *ne a kíváncsiskodás* benyomását keltse; a bajbajutottal szemben sok tapin-tatot, jószágot, sőt bölcsességet várunk tőlük. Ebben segítségünkre van a Fiatalkorúak Bírósága, mely a tiszteletlenül, indulatosan viselkedő hozzátartozókat igen szigorúan utasítja a pártfogók intézkedéseinek lespektálására. De mégis helyesebb természetesen, ha nem kerül ennyire

a dolog. Komoly érdeklődést tanúsítva rá tudjuk vezetni az érdekelteket annak belátására, hogy *jobb nekik, ha őszinték.*, mindent bevállalnak és az önismeret gyakorlásával maguk is iparkodnak a *gyermek érdekében megváltozni*. Sőt, rövid idő múlva ők azok, akik sok egyéb ügyes-bajos dolgukban, vagy életbevágó ügyekben tanácsért fordulnak hozzánk. Ez teljesen attól függ, hogy a pártfogó mennyire tudja *megérteni* a szegény, tudatlan, nyomorban sínylődő, munkanélküli, megkínzott embertársait. De ha sok bajt okoz a nyomor, még többet a tudatlanság, akkor csodálkoznunk kell azokon az eseteken, amikor tapasztaljuk, hogy a nagyszámú, anyagilag gondtalan, egyébként is intelligens, művelt családoknál mily gyakori az erkölcsileg fogyatékos, bajba jutott fiatalok. Egy felrobbant bomba okozta rémülettel értesülnek a szülők eltévedt gyermekeik csíny tevéseiről, bár kisebb-nagyobb rendellenességeket ők maguk is észrevettek. Itt bizony a sajnálatraméltó hozzátartozókat az a vád éri, hogy *miért nem fordulnak hozzánk idejekorán tanácsért?* Nem minden szülő művésze a nevelésnek, miért nem fogadja el tehát a készséges és hozzáértő embertársának önként felajánlott tudását?

A Fiatalkorúak Felügyelő Hatósága a fogadalomtétel után igazolvánnyal lát el bennünket, amelynek felmutatása bármely hivatalos ajtót megnyit számunkra. Még az utcán előforduló számos esetben is a legnagyobb előzékenységet tapasztaljuk a rendőrség részéről.

A patronázs munka nem olyan, amelyet bárki feltétlenül azonnal el tud látni. Sok tanulás kell ehhez és különösen nagy iparkodás. Azok a szociális kurzusok, amelyeket végeztünk, csak arra jók, hogy azok nyomán el tudjunk indulni; *nem elég a szív jóság, az áldozatkészség, ide szakismeret kell!* Intelligencia, intuíció, pszichológia és sok tapasztalati szociális meglátás. Számos elsőrendű munkatársunkat az vezette hozzánk, hogy az eddigi, csupán adományozással foglalkozó egyesületi működés, az ehhez való szórakoztató összejövetelek rendezése *nem elégíti ki*. A fentebb említett adottságok és ez az elégedetlenség, a magasabb lelki szükségletek keresése: ezek a dolgok, amelyekre a mi műhelyünk számít. Itt fogja tapasztalni azt, hogy *az alamizna-osztogatás sokkal inkább koldusnevelő, semmint igazán jótékonyosság*. Ennek talán kezdetben, különösen a szegénnyel való első találkozásnál lehet még némi jogosultsága, még nem edzett eléggé, hogy meg tudja különböztetni a tényeleget nyomort, az önhibáján kívül eső csapást és boldogtalanságot attól a lehetséges koldus viselkedéstől, amelyet üldöznünk kellene. Nekünk a mindenáron nyomorából kiemelkedni iparkodó szegényen kell segítenünk és nem azon, aki semmiképpen sem akar állapotán változtatni, mert, — jó emberismerő léte — eddig azt tapasztalta, hogy a szennynek és rongyosnak inkább jut fillér, ingyenebéd és téli ruha, mint

a szemérmesnek. Ezeknek a viszonyoknak, a mi beavatkozásunkkal, meg kell változniok. E téren felemelő és a legkevesebb lelkiismeretet is megnyugtató tapasztalataink vannak.

Asszonytársaim és főleg kedves Ifjúság! A zsidó társadalom égő sebeinek gyógyítása hív bennünket munkára. Csatlakozzunk oda, ahol nemes hivatás teljesítésére alkalom adódik. *Tanuljunk, hogy tudásunkat tovább adhassuk!*

Havas Miksáné.

II.

Esetek

1. L. R. és L. H. édesanyjuk elhalálozása után mint egészen fiatal gyerekek egy dologtalan öreg, összeférhetetlen apára maradtak, három másik keresetnélküli fiútestvérrel. A leányokat varrodába adtam, kitanult varrónők lettek. Azonban egészségi állapotuk miatt a varrást nem folytathatták. Rózsit, ki már 18 éves volt, egy szerelőhöz férjhez adtam, a fiúk közül a legfiatalabb fogtechnikus lett, jó gyerek, jó testvér, a laktórt meg tudta keresni és így együtt maradtak. Hajni hivatalba maradt fogtechnikus fivérével. Rózsival együtt háztartásba. Hozzám hazajárnak, sőt már két unokám is van. Rózsai férje, mint szerelő, tisztességes eltartást biztosít feleségének.

*

2. Sch. L., egy jónevű mérnök leánya, ki elváltan élt a feleségétől, azonban a házaspár egész jó viszonyban élt egymással, a kislánya az anyjával a Corvinban volt hivatalban. Az anyja tudta nélkül egy építész fiával onnan eltávozott, bútorzott szobában lakott, amit a fiatalember fizetett neki. Az édesapja felkutatta, a gyermekbírósnál feljelentette, miután nőm akart hazamenni és a „Jó Pásztórhoz” internálták, ahol bizonyos ideig volt, jól viselkedett és a bíróság az én felügyeletemre bízta. Jól viselte magát, az anyjával és nagymamájával együtt lakott. Szerztem neki ügyvédnél állást. Apjával gyakran feljött hozzám. Miután szép és művelt leány volt, egy köztisztviselő beleszeretett, elvette. Az apját az anyjával kibékítettem, együtt élnek, az asszony keztyűvharrással foglalkozik.

3. Nem lopott és különös bűnöket sem cselekedett, mégis kibírhatatlan volt. Rokonai, kinél mint árva leány hányódott-vetődött, így ismerték. Pártfogói hazugnak, dologkerülőnek, szájasnak és megbízhatatlannak minősítették. Megszökött, csavargott. Kapualjakban hált, mégis meg-

szökött nénjétől. Gyűlölte az embereket. Öngyilkossági kísérletei követte el. A rákospalotai javítóba került. Mikor onnan kijött, lett a pártfogoltam. Midőn először előttem állt, sunyi, dacos tekintettel, semmi jót sem reméltem. Nagynénjei szidták előttem; nekik nem kell, ők is szegények. Úgyis csak csavarogni fog. Rózsi már 16 éves volt. Hogy másodszer jött fel hozzám, kértem, ő maga mondja el élettörténetét. Ez csendült ki belőle: „Engem nem szeretett soha senki, engem nem dicsértek, nem bátorítottak soha. Csavarogtam, mert nem volt igazi otthonom. Gyűlöltem, mert bántottak engem. Nem szeretek dolgozni, mert muszáj és jó szót sem kapok érte.” Ez a védenc nehezen engedett fel. Hiába hívtam meg uzsonnára. Hiába kapott ruhaneműt. Igyekezett félrevezetni, becsapni. Láta, hogy szomorú vagyok. „Úgy-e, én rossz vagyok” — kérdezte. De mikor azt feleltem, hogy nem Ő a rossz, hanem a körülmenyei azok, és én türelemmel leszek, megtorpant. Azt mondta, dolgozni fog. És én kimondtam a nagy szót: „Bízom benned!” Múlt az idő, Rózsi már szívesen jött. Látott háztartási munkában, fáradtan hazatérni ügyek elintézése után és kissé szemtelenül kérdezte egyszer, hogy miért fáradok annyit vele. „Mert szeretlek” — feleltem. — „Engem nem lehet szeretni, azt mondják a rokonaim. . . de én igyekeznék fogok. . .” Őszinte könnyek között valami felolvadt a lelkében. Jó barátok lettünk. Rózsi komoly munkához látott. Eleinte gyakran változtatta a helyét. Tejcarnok. Pár hét múlva dobozgyár Bátorítottam és dicsértem. Szinte kivirágzott a dicséret alatt. Meghatva láttam, mint kuporgatja össze a filléreit, hogy az egyik nagynénjének, ki mégis befogadta, lakbért fizethessen. És azután beállt egy nyomdába és ott meg is maradt. Már nem csavargón. Milyen örömmel állított be az első, megszerezte olcsó kis ruhában. „Megváltoztál” — mondtam örömmel. „Igen, meri bízni tetszik bennem és én eddig csak azért sem akartam, mert azt mondták, hogy röfisz vagyok!” Sokat beszélgettünk együtt és beszélgetés közbe fűztem nSzeteim: erkölcsről, munkáról, kötelességről és saját lelkiismeretünkről, mint legszigorúbb bíróról. A kisleány mind gyakrabban jött. Testileg is kivirágzón. Egy vasárnap délután egy jóképű iparosgavallért hozott fel magával. „Ez a fiú szabó, jó gyerek és szerelmes belém” — mondta büszkén. „És te?” — kérdeztem. Vállát vont. Mosolygott, majd elsírta magát: „Ő az első ember, aki szeret engem!” A többi egészséges. olcsó romantika. Rózsi menyasszony lett. Szereztünk egy kis pénzt, egy kis kelengyét itt-ott az egyletektől. A fiatalkorúak felügyelő hatóságánál bevezették egy nagy könyvbe: V. Rózsi házassági segélyképen kapott az Igazságügyi Minisztériumtól 40 pengőt. Vasárnapi pomadétól illatosan, ahogy előttem állt az árva fiú és leány, két hányatott gyerek, a primitív szavak mögött, boldog megbékélés bujkált az étellel szemben. Azóta is jár hozzám, mióta asszony. Megszereztük a gyerek-

kelengyét is. És azután elhozta büszkén, kikolmizott pólyában a gyermekét is. De miután az élet nem olyan szép, mint a filmen, az epilógus kissé szomorú. A gyermek nem volt életképes. A fiatal anya, keserves. gyermekkori örökségképen tüdőcsúcsshurutot kapott, áldott állapotban. Az anya jobban van. Ma nálam járt éppen és örömmel jelentette, hogy most már állandóan keres az ura, nagyon jó ember. Van egy főbérleti szobájuk. Csak egy szoba, de benne az ágy, dívány, szekrény, asztal, minden, de minden — az övék.

Két évig volt a védencem.

II.

4. 1932. október. W. S.-né azon kérelemmel fordult az Izr. Patronázs Egyesülethez, hogy férjétől, aki már harmadszor hagyta el családját, szerezze vissza Etel leányát, akit férje csak azért vitt magával, mert könyöradomány gyűjtéséhez felhasználhatja és azonkívül beteges vonalommal viseltetik iránta.

Október 12. Első látogatás W.-nénál. Pincelakás. A pesti alvilág egy darab keresztmetszete. Piszok és nyomor. Az ágyban betegen egy csontig lefogyott asszony siránkozik. Fején paróka, szájából dől az átok, mit férjére szór. Ez W. Sámuelné. Az ágy lábánál három piszkos gyerek játszik. A 4 éves, súlyosan angol kóros Sanyi, az angyali arcú 2 éves Bözsi és a csenevész 9 éves Laci. Az ágy körül az albérlők, illetve ágybérlők csoportja. Egy nő, kinek „éjjeli foglalkozása” van. Egy munkanélküli, kivel férje W.-nét gyanúsítja és mint díszbérlők: W.-né mostoha fia. fiatal feleségével, kik állítólag a napokban azért hurcolkodtak el apjuktól, mert a fiatal asszonnyal is „ki akart kezdeni”. Kiderül, hogy még egy 19 éves fia és egy férjnél levő leánya van az apának, ezek a gyermekei mind javítóintézeti töltelekképpen cseperedtek fel. Ezek első házasságából származnak. W.-né mint emberi szörnyeteget festi le férjét, de mégis valami különös respektussal, „hiszen kéregetésből oly szépen keres”. W.-né paraszti sorból, mint szolgáló emelkedett fel feleségi sorba, miután a református hitről a zsidó vallásra tért át. Kérem az előljárósága könyvecskét. Két ebédjegyet s 1 liter tejet kapnak (a többi segínyt elhallgatja). A többit eddig ágyrajárók és mosás révén szedte össze, de már nem bír dolgozni, a nélkülözés és izgalom tönkrefette, ígérem, hogy kenyérfegyvet és tüzelőt szerzek és közben felhúrom s lábam a székre a padlón szaladgáló muszkák elől. Bátorságot és leményt igyekszem a nyomorult asszonyba önteni, közben előveszem sarokból a seprűt és sepergetni kezdek, mert a „rend és tisztaság megnyugtatólag hat az idegekre”.

Október 18. Látogatás a férjnél, aki Etellel és azzal a bizonyos harmadikkal él. Rombach-utcai bérkaszánya III. emeletén egy albér-

leti szoba. Tiszta, világos. Csak W.-ék lakják. Szombat délelőtt. Az ablakpárkányon fazékban húsleves, benne főtt tyúk. Az asztalon kalács, letakarva. W. S. ül és olvas. Vöröseshajú és szakállú sánta ember, gnómszerű testtel, egykori angolkór súlyos nyomaival. Arca értelmes, sőt intelligens és mégis egész lénye rendkívül ellenszenves. Valaha sátoros kereskedő volt, ma kéregetésből él. De mint mondja, „állandó kuncsaft-köre van”. Nyáron utazgat, sőt Karlsbadban is volt könyöradománygyűjtő engedélye. Beszéde agyafúrt és kenetteljes. Lát-szik es;ész lényén, hogy művészi tökélyre vitte a koldulást. „Ez hát a veszedelmes nőhódító, ahogy a sarokban ülő B. Helen mondja, mikor egyedül maradunk. Csinosarcú nő, másállapotban W.-tol. Munkácson szolgált. Minden évben odajárt kéregetni, mert szülőföldje. Elhitette vele, hogy vagyonos, családjáról nem beszélt és elcsalta ide s most hozzá van kötve, mert nem bír dolgozni, gyermeket vár.

Csöngetnek, E. érkezik. Csinos arcú, tiszta öltözetű, 12 éves leány. A nyár-utcai elemi iskola IV. osztályába jár. Anyjához nem akar visszamenni, mert ott piszok és nyomor van, vele rosszul bántanak s ő gyűlöli. Azelőtt a Kazinczy-utcai elemi iskolába járt, onnan eltanácsolták. Miért?

Október 30-án látogatás a K.-utcai iskola igazgatójánál. Hogy miért tanácsoltuk el innen W. Etelt? Mert mételeyezőleg hatott az egész osztályra. Borzalmas család és a gyermekek a nyomor mocsarából nőtt lápvirágok. Hazudnak, mocskos beszédűek és nem tanulnak. Etel az anyját. Laci az apját gyűlöli. Jövőre Lacinak is mennie kell innen, oly rossz példa.

November 3. Orth. hitközségi iroda.

Gyorssegély-szerzés W.-nénak és gyermekeinek. Innét központi hitközségi iroda. Jótékony ügyosztály. Beigazolódik, hogy a W. család 3 pengőt kap havonta. Látogatás az orth. főrabbi úrnál.

Szégyeli, hogy az az elvetemült ember az ő hitközségéhez tartozónak vallja magát. „Auswurf der Menschheit”, mondja. Mentsük meg, ha lehet, a gyermekeket.

November 5. Újabb látogatás W.-nénál.

A pincelakás tisztára van söpörve. Boldogan adom át a magammal hozott két darab szappant. Együtt az egész társaság. Mint magasabbrendű sötét hatalmat, átkozódva és mégis respektussal emlegetik az» apa nevét. W.-né, mint koronatanút bejelenti nekem W. asszonylányát, aki még leánykorából tud apja sötét hajlamairól. W.-né most is Ételi követeli vissza. Magyarázataimra megérti, hogy a rend és a tisztasági jobb bánásmód vonhatja csak a gyermeket vissza.

November 20. Etelka felkeres lakásomon. Most is tiszta. Kijelenti nem megy semmiképp sem vissza anyjához. Jobb az idegen asszonnal

December 1. Látogatás az iskolanővérnél. A kis W. lány?

fertőzött gyermeklélek, az ártatlan külső alatt. Eddig cipőtalpalást kapott. Orvosi vizsgálat szerint erősen vérszegény.

December 5. W.-nénál újra. Épp nagytakarítás. — Érdemes — mondja, — mert van gondviselőm. Nem vagyok én olyan utolsó! Biztatom, hogy több is telik tőle. A tüzelőt és összegyűjtött gyermekruhákat megkapta. Valaki élelmiszert is küldött (Sch.-né). De a lakásból ki akarják lakoltatni. Háromnegyed éve nem fizetett házbért. Holnap lesz a tárgyalás. A mosást nem bírja. Vágyai netovábbja, hogy házalási engedélyt kapjon. Ebből családotól megélne.

December 10. Érdeklődés illetékes helyen a házalási engedély megszerzésének módozatai iránt. Nehéz ügy, már alig kap más, csak rokkant katona, vagy hozzátartozója.

December 12. A 4 éves Sanyi, akinek apja mankójával dühében már kétízben lábát törte, röntgen-vizsgálaton megy át, a nyomorék gyermekek kórházában. Döntés: jó táplálkozás, jó levegő. Mosolyogni és sírni lehet ezen. Talán nyáron, nyaraltatáson. . .

December 20. Teleföntárgyalás a házgondnokkal, halasztás végett. Februárig megtűrik őket.

Január 2. A házalási igazolványhoz szükséges iratok beszerzésének kezdete. Hetek munkájába telik, míg együtt a lakbizonylat, erkölcsi és illetőségi bizonyítvány, házassági levél és a belügyminisztériumtól beigazolása annak, hogy a férj magyar állampolgár. Öt heti munka után W.-né átveszi az előljáráson a házalási igazolványt.

Február 1. A pincelakás tiszta. Friss sürolás szaga van. Az asztalon terítő és — nem akarok a szememnek hinni — egy cserép művirág. Csak Laci van otthon. Az angolkóros Sanyi újra lábát törte. Anyja kórházba vitte.

Február 6. Megvásároljuk az eladási anyagól a házalási igazolványhoz, miután erre is került pénz a Patronázs Kgvlet Hölgybizottságának tagjaitól és jótékony intézményektől.

Szövetség-utcai üzlet. Előadás házalóknak. W.-nét kioktatják az eladás tudományára.

Február 10. W.-né első kuncsaftjai a Patronázs Hölgybizottságának tagjai. A 9 éves Laci, mint tehetséges eladó.

Február 20. Váratlan fordulat. Etel visszatér anyjához. Apja ki dobta, miután mankójával előbb iszonyúan elverte, mert feleselt. Közben az anyja már megtette feljelentését a fiatalkorúak bíróságán.

Február 28. Panasztétel az előljárási gyermekvédelmi osztályon, mert az apa nem akarja leánya fehérmeműit és ruháit kiadni. Pár nap múlva rendőr hoz el belőle valamit.

Március 2. W.-né felkeres. Közli velem, hogy a házalási portéka

árát felélték. Etel most délután moziban cukorkát árul. Tiltakozom ez ellen.

Március 10. Újabb pénz házalási portékára. Laci mint élelmes üzletember. Okos, ügyes és megható ez a kis családfenntartó. Merengés azon, mi lehetett volna belőle jó körülmények között. Etel már kávéházakban árul. Már 13 éves. Eltiltom ettől.

Március 30. A W. család kilakoltatása. Bútoraik az udvaron. Ott alszanak. Látogatás a háziasszonynál, ígéret tőle, csak szerezzek lakást ennek a „lumpenproletár” családnak és ad pénzt hurcolkodásra és valamit a házbérhez. Egyelőre a pincegádorban alhatnak.

Április 1. A lakáshivatalban W.-néval. Ígéret szükséglakásra 3 hét múlva.

Április 2. Látogatás a Hitközség jótékonyági osztályán és orth. jótékonyági embereknél a W. család érdekében. Az éjjel esett, a bútor agyonázott, a szekrény eldőlt és összetört.

Április 3. Tárgyalás W. Etel ügyében a fiatakorúak bíróságán. Kint a folyosón az apa, koronatanú asszonyleányával kibékülve üldögél és átkozza a feleségét, a pártfogónőt stb. Bent az iskolanővér teszi meg jelentését. „A kisleány erkölcsileg meg van metelyezve,” Behívják az apát. Tiltakozik az anya súlyos vádja ellen. Ő nem beteges hajlamú, ragaszkodik a lányához, mert különb nevelést adhat neki. A pártfogó tudja, hogy ez mit jelent (Karlsbadban könyöradományt gyűjteni). A koronatanú (asszonyleánya), ki eddig az anyát pártolta, most az apát védi. Utólag kiderül, hogy most apja ingyen lakást nyújt neki férjével együtt. Az anya zokog és hisztériás jeleneteket rendez. Drámai szembeállítás. A bíró kijelenti, hogy az apa döntsön, vagy az anyának adja a leányt (hisz ő szeretőjével él együtt) vagy javítóba megy a kisleány. És ekkor ennek a romlott embernek megmozdul a szíve: inkább az anyjához — mondja. A bíró kiküld mindenkit a teremből és négy szemközt vallatja Etelt. Bírói ítélet alapján 4 heti javítóintézeti nevelésre utalják W. Etelt, hogy fogalmat szerezzen a munkáról és fegyelemről. Ennek elteltével anyjához megy vissza, végleg.

Április 17. Hogy a lesújtott W.»né kissé megnyugodjon, pártfogójával legeslegutóljára újabb házalási áru vásárlására indul. (Ez mégsem koldulás.)

Április 18. W.-né boldogan jelenti, kiutalták számukra a városi szükséglakást. Jelentkezik a pártfogónő a Hársfa-utcai háziasszonynál és megkapja a hurcolkodásra és 2 hónapi házbérre (a 6 pengő havonta) a pénzt.

Május 1. W.-né új lakása. Világos szoba és konyha. A napfény be-mosolyog a lakásba. W.-né tisztán, derűsen, megszépülve áll az ajtóban. A pártfogó hosszú hónapok fáradsága után érzi, hogy munkája még-

volt eredménytelen. A. W. gyerekek ujjongva tartják tenyerüket a napfény felé. A pincelakás után, hogy mit jelent nekik a nap, az kicsendül boldog kacagásukból. A lakás ragyog a tisztaságtól. W.-né már megtanulta ennek a nagy értékét. Azt mondja, hogy új kuncaftok jelentkeztek, akik nála óhajtanak mosatni. Ő dolgozni akar és reméli, hogy meg fognak tudni élni. Csak Etel . . . Etel jöjjön haza.

Május 1. Délután. Látogatás az átmeneti leányotthonban Rákospalotán. Gyönyörű kert, de a leányok a termekben vannak. Végre előttem a kis Etel. Sápadt és szomorú. Mikor négyszemközt maradunk, összeteszi a kezét és úgy ígéri, hogy ő jó, engedelmes gyermek lesz, mindenben segédkezni fog otthon, kis testvéreit öltöztetni, ápolni fogja, csak most az egyszer ne hagyjam el, vigyem innen haza. Most már neg tudja becsülni anyját és otthonát! A pártfogó megvigasztalja, hogy holnapután lesz újra a tárgyalás ügyében és akkor kérni fogja a bíró urat, hogy engedje haza. Azután azzal vigasztalja, hogy meg lesz lepeve, milyen szép és tiszta az új otthona. Ott jól fogja érezni magát.

Május 3. Második tárgyalás W. Etel ügyében. Az apa meg sem jelent. A kisleányt eltávolítják a teremből. A bíró felolvassa az intézeti jelentést, majd az orvosi jelentést, mely szerint a 13 éves kisleány már nem virgo. Bírói döntés: Etelt 1 évi próbára bocsájtja s felügyeletével megbízza K. I.-nét. Etelt kiutalja az anyjának. Etel hazatér.

Május 30. Etel meglátogatja pártfogóját. Egész ki van cserélve. Véghezért, jókedvű. Meséli, anyja mos, Laci még árul a portékából. Ő otthon segít és testvéreivel foglalkozik.

Június 1. Szélcsend W.-éknál.

Július 2. A pártfogó hosszabb időre elutazik.

Szeptember 1. W.-né felkeresi a pártfogót. Izgatott. Nyáron nem volt kereset és gyermekeit a menhely révén falura utaltatta. Most visszajöttek, de mindannyian az apjukhoz mentek, akit B. Helen elhagyott. Az apa hajlandó visszatérni a családjához. A pártfogó tisztán látja, hogy az apa a jó és tiszta lakáshoz tér vissza és mert nincs, aki mosson és főzzön rá. Igyekszik az asszonyt felvilágosítani. Érzi, hogy az apa romba fogja dönteni, amit eddig ő épített. És mégis mit lehet egy feleségnek mondani, aki anya is és ahol a gyermekek követelik vissza az apát!

Szeptember 15. W.-né boldogan jelenti, hogy az ura visszatért hozzá.

Szeptember 28. Etel meglátogat. Bejelenti, hogy apja megtiltotta, hogy engem látogasson, mert az én befolyásom hatása alatt vették el tőle.

Október 1. W.-né meglátogat. Panaszolja, hogy az ura már megint nagyon durva. Azt üzeni nekem, mint pártfogójuknak, hogy ő majd

gondoskodik a lányáról, nincs szükség rám. W.-né kéri, ne jöjsek, mert meg talál sértem.

Október 2. Jelentés a fiataikorúak bíróságához, hogy a felügyeiletem alá hehezett W. Etel pártfogását tovább, fenti oknál fogva, nem vállalhatom. Kérem hivatalos pártfogó kinevezését.

December 20. Véletlen találkozás az utcán W.-nevel. Áldott állapotban van. Az ura a múltkor összeverte a családját és rá pár nap múlva végleg; elhagyta őket. Ő egyelőre mos.

Június. Ujabb találkozás W.-néval. Meséli, hogy férje nem tért vissza hozzájuk. Ő gyereket világra hozta, de nem volt életképes. Etel nél van. Elég jól viseli magát. A hivatalos pártfogónő elhelyezte egy gyárba. Ott dolgozik.

*

5. Pát évvel ezelőtt egy 16 éves fiú felügyeletét vállaltam, aki akkor már másodszor került ki a javítóból. Már 3 éves korában lopott, később iskolatársaitól és testvéreitől. Első ellenőrző látogatásomkor nem találtam otthon. Az anyja azt mondta, hogy állandóan egy kávémérésben tartózkodik, de figyelmeztet, hogy ne keressen fel, mert lelévással fenyegette meg azt, aki őt ellenőrzi. Kezdett a dolog érdekelni és kértem az anyát, hogy mutassa meg nekem a kávémérésben a fiát. Egy végtelesen szimpatikus gyermeket hozott elém. Szinte hihetetlen volt az anyja kijelentése. Beszélgettem a fiúval, nagyon meghatódott és könnyezve ígerte, hogy megjavul. Ezt örömmel jelentettem a választmányi ülésen.

Igaz, hogy tapasztalt Elnökasszonyunk kijelentette, hogy nem bízik efajta ígéretekben. Én azonban — akkoriban még újonc lévén — hittem benne. De csalódtam, mert a lopások bizony megisméltődtek. Azonban midőn legutóbb nála voltam, már volt rendes állása és az anyja szerint egy év óta semmi panasz nincs a fiúra.

*

6. F. D.-né, 32 éves, férje fogtechnikus Nagyon jómódú pesti család leánya, aki annak idején szép hozományt és apanaget kapott. Férje azonban könnyelmű, nem szeret dolgozni és az asszony pénzét nőkre költi. Amíg a nő szüleinek van, kisegítik, de azok is teljesen tönkie mennek. Mikor az asszony hozzánk fordul segítségért, 3 gyermeke van, ura elhagyta és ő apja jóvoltából egy egy szobából álló helyiségben húzódik meg. 10 és 8 éves leánya és 5 éves kisfia van. Arra kér, segítsük hozzá, hogy ő dolgozni járhasson, mert főleg az 5 éves kisfiút nincs kire hagynia, a 8 éves Edith pedig súlyos idegbajos. A nagyobbik leány apai nagyanyjánál van. Legelőször beszélünk az apával, aki most dolgozik, külön lakik (állítólag egy nővel) és tudni sem akar feleségről. Szerinte azért hagyta ott feleségét, mert az nem tud gyereket

szülni, hiszterika, rendetlen stb., azért ő még ma sem ad egyetlen fillért sem a gyerekek eltartására. Felkerestük az apai nagyszülőket, akinél a 10 éves Gizi van. Nagyon rossz hely egy iskolába járó kisleánynak, 2 felnőtt leány van itt, akik dolgozni járnak, este későn fekszenek le és addig a kis Giziké sem tud lefeküdni, mert csak egy szoba van. Az iskolában a tanítónő szintén panaszkodik, hogy a gyerek elhanyagolt külsejű, mindig álmos, leckéjét nem készíti el rendesen, piszkosak a könyvei és füzetei. Tehát a kisleányt innen feltétlenül el kell vennünk. Igen, de hová vigyük? Egy szomorú körülmény jön segítségünkre. Az apának egy régebbi bűne miatt most kell kitöltenie 3 havi fogházbüntetését. Az iskolanővérek segítségével tehát a kisleányt Bicskére utalják, ahol 6 hónapot tölt nagyszerű környezetben és rögtön kiviláglik, hogy a sok panasz, ami az iskola tanítójától jött, mind az ottani (nagy) szülők) környezetnek a hibájából eredt. A 8 éves Edit a szülők veszekedése miatt szenved idegbajban. Őt a Gyermekvédő Liga idegostályán helyezük el és a kisfiút vidékre adjuk ki egy rendes, gyermektelen családhoz. Tehát a gyermekek el vannak helyezve átmenetileg, az anya dolgozhat. Fehérneművarrást vállal és rábeszéljük, igyekezzék minél előbb lakást kivenni, megmaradt bútorával csinálja meg az ott-hont és férjét egyelőre ne zaklassa folytonos jeleneteivel, utcán való megleséseivel. Félév múlva lakást vesz ki, berendezzi, hazamennie a gyerekek és várják az apát. Addig még a Nőegylet is segít ingyen ebédrel. Az apa tényleg visszajön, dolgozik és ma (immár két éve) újra együtt van a család. A gyerekek igen jól tanulnak. Évenkénté — két szer meglátogatnak engem és örömmel mesélik, hogy most már nincs veszekedés otthon.

7. Jobb polgári (kereskedő) szülők fia, rossz társaságba került, 13 — 14 éves korban.

Egy iskolatársa elhívta a mi kis barátunkat: „Gyere velem a zálogházba! Találtam egy női retikült, a pénzen, amit érte kapok, moziba viszlek.” Kit nem csábítana ilyen invitálás? Kis barátunk sem bírt a csábításnak ellenállni s amint gyanútlanul várt a „zaci” (zálogház) előtt, egy rendőr megszólította, így került az ügy a fiatalkorúak bíróságához.

Képzeltető a szülők kétségbeesése, kik azt hitték, hogy gyermekük végkép elveszett. Felvilágosítottuk a tapasztalatlan szülőket, hogy bizony ilyen bajok gyakran előfordulhatnak legjobb családoknál is. De nem szabad az amúgyis kétségbesett gyermeket ütlegekkel és örökös szemrehányásokkal kínozni.

Ebben az esetben a bíróság pártfogót rendelt ki. A pártfogó minden héten meglátogatta védencét. Beszélt a lelkére először a szülőknek,

aztán védencének, külön-külön, mindig csak négyszemközt. Elment az iskola igazgatójához — a gyermeket rendes bizonyítvánnyal elengedték — és így sikerült védencünket más iskolába áthelyezni, hol idegen, új környezetben a fiú visszanyerte önbizalmát és komoly becsületes ember lett belőle.

8 Cs. M. 14 éves korában egy igen előkelő család fiával ismerkedett meg. A leányka német apa és Württembergi születésű anya gyermeke. A fiú úgynevezett magas értelmi osztályból való. Már korán, ismerettségük elején viszonyuk következménye jelentkezett, ezt a fiú egy orvossal elhárította. A leány anyja özvegy lévén, sok gonddal küzdött és lassan egy vallási szekta befolyása alá került, sokat imádkozott eb mindent, ami érte, Isten újjának és parancsának ismerte el.

A leány a bírósághoz került, volt is egy ideig a Markó-utcai fogházban. Ekkor mi vettük kezünkbe sorsát.

Egy gyár vezérigazgatója megható megértéssel munkát adott Margitnak. Állandó szeretetünk kíséri, az anyával megbékélve él, aki látva, hogy az ő elvont vallása mennyire ellentétes a polgári erkölcsi felfogással, mélyen megrendülve engedi a leányt a maga fejlődési útjára, aki esti továbbképzőkben fejleszti tudásszomját, lakását kis tündérottonná varázsolja, keresete heti 30—40 pengő.

Most már 18 éves múlt, visszanyerve önbecsülését, merjük remélni, hogy ez a leány a vele eltöltött 4 év hatása folytán soha többé nem kerülhet le a tisztesség útjáról.

**Mauthner mag
a legjobb!**
